

1927

G O S P O D A R

Št. 4.

Znižanje zemljiškega davka

radi spremembe parcelne kulture.

Kakor je večini posestnikov znano, je v Sloveniji vsa zemlja v svrhu odmere zemljiškega davka razdeljena v določene kulturne vrste po načinu uporabe oziroma obdelovanja. Teh kulturnih vrst imamo deset in sicer: njive, travniki, vrtovi, vinarji, pašniki, planine, gozdovi, jezera (močvirja, ribniki), parifikacijske zemlje (kamenolomi, javna pota, šotorišča, železnice itd.) in davka prosta neproduktivna zemlja (ki se ne uporablja na noben zgoraj omenjeni način). Razentega je vsaka kulturna vrsta razdeljena v osem bonitetnih razredov po višini letnega čistega donosa posamezne kulturne vrste. Zakaj njiva visoko v gorah po donosu ni enaka njivi v ravnini, ta na pustem, peščenem svetu ne oni z rodovitno prstjo itd. Pri vsaki kulturni vrsti je tako. Po teh razredih je za vsako kulturno vrsto zakonito določen povprečni čisti donos enega joha. 20% tega donosa znaša temeljni državni davek od joha, oz. hektara.

Ker pa so razlike med temeljnim donosom raznih kulturnih vrst zelo različne, navšnje navadno pri travnikih, je jasno, da plačujem več davka na joh travnika kot na joh njive, več na joh pašnika kot na joh planine itd. Pozna se to posebno v občini, ki imajo visoko doklade na zemljiški davek. Zato ni prav, če se posestnik, ki je na kaki parceli namesto ene kulturne vrste upeljal drugo, ki, recimo, ne upravlja več travnika za travnik, ampak (vseled elementarnih ali podobnih vzrokov) kot pašnik in to za stalno, ne pobriga, koliko bi se mu rad tega mogel znižati zemljiški davek, ki je po prevratu razmeroma precej višji kot pred vojno. Po lanskih poplavah imamo slučaje, da je voda odnesla cele parcele zemlje, ali jih je zapeščenila in ne bodo nikdar več služile svojemu dosedanjemu namenu, kraje, kjer stoji zdaj leto za letom voda itd.

Imamo zakon iz leta 1896. z dne 12. julija, državni zakonik št. 121, ki določa, da se morajo stalne kulturne spremembe zemlje upoštevati pri odmeri zemljiškega davka. Pod stalno kulturno spremembo je razumeti vsak spremenjen način uporabe zemlje, ki radi nje pride zemljišče za vedno iz ene naštetih kulturnih vrst v drugo. Seveda je možna tudi sprememba v boljše kulturno vrsto, ki plačuje višji davek. (Za ta slučaj določuje zakon, ako je naznanilo pravočasno, da se še deset let plačuje prvotni davek, v enajstem šele zvišan). Če je naznanilo prekasno, ali je bila uradno napravljena sprememba, pa seveda takoj. To velja seveda samo za slučaj, da se kulturna vrsta zboljša.)

Rok za prijavo oz. naznanilo teče šest tednov po stalni spremembi. Če je naznanilo vloženo v tem času, prične znižanje davka že s prvim prihodnjim letom. Kol-

kovano naznanilo je treba vložiti pri domačem davčnem ali evidenčnem uradu. Geometer ugotovi potem na licu mesta v komisiji, ki je v njej župan, posestnik in dva od občinskega odbora določena moža izvedenca. Spremembo kulture in bonitetne vrste, sestavi o tem poročilo in na tej osnovi odloči davčni urad. Proti rešitvi te vloge je možna pritožba na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani.

Naj tedaj posestniki ne zanemarjajo zanimanja tudi za zemljiški davek in se poslužujejo ugodnosti, ki so po zakonu možne. Če komu ni kaj jasno in dvomi, bo li mogel kaj doseči, naj se ustno obrne za pojasnilo na davčni urad, ali geometra in bo lahko dobil natančen pouk.

Spomladno gnojenje ozimine.

Bliža se spomlad in z njo tudi obilna dela pri setvah. Predno bo pa vreme dopuščalo obdelovanje zemlje, moramo pregledati ozimino, kako so prestale zimski mraz. Marsikje bomo opazili, da setev ni taka, kot bi si jo želeli, ampak da ji bo treba nekoliko pomagati na noge: bodisi da smo jeseni imeeli premalo groja na razpolago, oziroma da nismo gnojili z umetnimi gnojili ozimino, bodisi da je zimski mraz potrgal korenine ali pa predolgo ležeči sneg uničil del rasilin, v vseh primerih moramo sedaj spomlad rastlinam dati hrane, da se okrepijo in nam dačo zadovoljivo pridelka.

Ozimino zamoremo gnojiti spomladi ali z gnojilco ali pa z umetnimi gnojili; izmed teh pa samo z dušičnatimi, ker ta vplivajo na raščo rastlin. Od dušičnatih pa je edini čilski soliter, ki učinkuje takoj na razvoj setve, kar se opazu že po osmih dneh v bujnejši rašči in temnejši barvi razlin. Učinek tega gnojila je radi tega tako hiter, ker je to v obliki lahko topljive soli, v kateri se nahaja dušik kot soliturna kislina, ki služi rastlinam kot dušičnata hrana. Druga dušičnata gnojila vsebujejo dušik v kemičnih spojinah, ki se morejo šele sčasoma pretvoriti v soliturno kislino, zato delujejo bolj polagoma. V tem torej leži velika prednost čilskega solitra kot dušično gnojilo.

Kako se pa gnojil ozimnam spomladi? To ni nič težkega. Ko skopni sneg, potrosimo po enem hektarju pšenice, rži ali ozimnega ječmena okrog 150 kg solitra (na en oral ali joh pa 90 kg). To gnojilo mora biti pri trosenju suho in trositi ga je le po suhih rastlinah. Dobro je tudi po trosenju pšenice pobranati jo z njivsko brano, da zemljo nekoliko zrahljamo in uničimo plevol. Da se soliter lažje in enakomerno trosi, ga je pomešati s suhim peskom, zemljo ali še bolje s pepelom.

Kak učinek pa dosežemo s čilskim solitrom? Številni preizkusi gnojenja s čilskim solitrom, ki so se napravili v zadnjih letih v Sloveniji, so ugotovili, da se pri

spomladnem gnojenju ozimne doseže večji pridelek za vsak kilogram čil. solitra: do 2½ kg pšeničnega zrnja in 3½ kg slame, ali do 2 kg rženega semena in 4 kg slame, ali do 2 kg ječmena in 2 kg slame. Te ugotovitve nam zadostujejo pri vprašanju, v koliko se nam tako gnojenje izplača.

V splošnem letošnja zima ni bila ravno huda in tudi ne preveč škodljiva za ozimino. Vendar bo v marsikaterem kraju treba tem setvam pomagati, da nam bodo vrgle zadovoljiv pridelek. In v takem primeru je edino to gnojilo umestno, da se jih zbudi k živahnejšem razvoju in bujnejši rašči. Na to se opozarjajo kmetovalci, da si bodo vedeli pomagati pri redkih ozimnah.

Zimske hruške.

4. Delovka je v naših krajih splošno znana zimska hruška. Žal, da ljudje premalo upoštevajo njene lastnosti in posebnosti. Največkrat jo sade po takih krajih, ki ji ne ugajajo in prav zato je v zadnjem času precej izgubila na veljavi.

Plod je debel in zelo debel, (na kg gre 3—6 plodov), trebušast, včasih bulast, rumeni. Vsa je posuta z gostimi, rdečkastimi pikami. Meso je belo, raztopno, sočno, sladkoga nekoliko dišavnega okusa. Taka je pa le z drevja, ki raste v toplih, zavetnih legah, zlasti ob stenih. Trgati jo moramo, ko začne spreminjati barvo; navadno je to začetkom oktobra. Godna je novembra in decembra, včasih prej, včasih pozneje, kakršno je leto. Na trgu ima veliko veljavo in dobro ceno.

Drevo raste močno pa precej rogovilasto. Pod ugodnimi pogoji se pa vendar razvije v lepo drevo s pokončnim vrhom. Plitva, suha zemlja ji najmanj ugaja; pa tudi v težki ilovici se ne počuti dobro. Kot visokodebelno drevo uspeva le v zavetnih, toplih legah z globoko, rodovito in primerno vlažno zemljo. Takih leg je pa malo. Zato so pa malokje zadovoljni z njo. Kot prtilikavec, zlasti kot spalir ob solnčnih stenah je pa izvrstna. Cvete srednje pozno in dolgo. Cvet ni občutljiv. Pač pa je jako dovzetna za škrlup. Zarodi kmalu in je sploh zelo rodovitna. Delovka je hruška za izbrane, najboljše lege in za prtilične nasade. V to svrhu jo cepimo na kutino, kjer prav dobro uspeva.

Reja domačih zajcev.

Viljem Sečnik — Št. Jošt.

Pri nas v Sloveniji se ljudstvo obče premalo zanima za rejo domačih zajcev. Kljub temu, da se lahko goje v vsakem majhnem kotličku, z majhnim stroškom, ter da je najbolj dobičkanosno, zlasti za ono ljudstvo, ki nima sredstev za živinorejo. Vsek, bodisi obrtnik, delavec ali kdorkoli, na najlažji način pride do boljše in cene hrane z rejo domačih zajcev.

Zajčje meso je zelo okusno in ima v sebi veliko redilnih snovi. Profesor Verner

pravi, da je zajčje meso za dva odstotka slabši od govejega, ter za 10 do 13 odstotkov boljše od svinjskega mesa. Da je reja domačih zajcev res koristno in dobičkanosno, evo dokaza:

Ena samica se lahko letno okoli šestkrat vgnezdi, število mladičev je od 4 do 12 naenkrat. Pri pravilnem vzgajanju pustimo samo 4 krat, da se vgnezdi in ji pustimo le 4 do 5 mladičev, ostale pa odstranimo. To znači, da ista samica na leto vgnezdi in odhrani 20 mladičev.

Ako računamo enega zajca najmanj po dva kilograma čiste teže, potem smo dobili 40 kg mesa, t. j. dvajsetkrat več nego je težka sama samica.

Pri reji domačih zajcev moramo posebno paziti pri odbiranju grlov (zajcev) za priplod. Pri tej priliki je treba izbrati najmočnejše, zdrave, pravilno razvita grla, ker prenašajo svoje lastnosti na potomce. Onih grl, katera so mlajša od devet mesecev, ne smemo upotrebiti za priplod, ker se vsled tega poslabša njegov nadaljni razvoj.

Samica nosi 30 do 35 dni. Kadar se ima samica vgnezditi, jo moramo ločiti od ostalih v zasebni prostor ter ji postlati s mehkim prostirkom in v tem času dobro hraniti.

Takoj, ko se samica vgnezdi, moramo pazljivo pregledati, dali so slučajno pri njej mrtvi mladiči, da jih odstranimo. Mladiči so sprva popolnoma brez dlake in slepi, devet dni pozneje spregledajo in dobijo dlako. Ko dosežejo starost približno 25 dni, zapuste svoje gnezdo in se počnejo hraniti z drugo hrano — travo.

Ko samica zapusti svoje mladiče, jih moramo ločiti po spolu, sicer postanejo že po štirih mesecih plodni. Pri tej priliki moramo odbrati mladiče, kateri li bodo za priplod ali za meso, da potem iste hranimo z boljšo hrano.

One samice, ko zapuste svoje mladiče, jih smemo tekom 14 dni pustiti, da se oplode. Ako pustimo, da se samica v par dneh po porodu oplodi, postane preje slabotna in nesposobna za priplod. Najplodnejši so domači zajci od 1. do 4. leta, sicer pa doživijo celo od 10 do 12 let starosti.

Glede hranjenja domačih zajcev moram omeniti, da je najboljša in najbolj zdrava zelena hrana, in to sočnate rastline, katere vsebujejo dovolj hranljivih snovi. Seveda za zimo si moramo preskrbeti suhe hrane, dobri so tudi razni odpadki iz kuhinje, korenje in drugo.

Ako hočemo umno gojiti domače zajce, jim moramo napraviti posebne hleve. Najboljši so iz desk. Postavimo ga na dvostruču ali kjerkoli imamo primeren prostor.

Velikost hleva odvisi od množine grl. Običajno se računa na eno grlo 10.80 do 1.20 m² površine, a višina zadostuje 0.75 do 1 m.

Boljše je, ako je hlev obrnjen proti vzhodu, ker na ta način dobijo zajci jutranjo svetlost, a preko dne so bolj v hladu. Tlak v zajčjem hlevu mora biti na zadnji strani za par centimetrov nižji nego spredaj, da se voda od njih odteka in da se lahko drži snažno.

Včasih se nam primeri, da nam zajci ne en ali drugi način obolijo. Navadno je

vzrok zajčjih bolezní nečistost. Vsako obolelo grlo — zajca moramo takoj, ko opazimo, da je bolno, odločiti od ostalih na toplo mesto ter skrbno lečiti.

Denar.

g Vrednost denarja dne 22. februarja 1927. V zadnji dobi je naš dinar stalen in je notiral na borzi v Curihu 9.135 centimov. Nekatere tujih valut so se pa na naših borzah nekoliko dvignile. V splošnem pa je kupčija na denarnem trgu precej mirna. Inozemske valute so se plačevale v Zagrebu in Belgradu kakor sledi: angleški funt 276.40 Din, ameriški dolar 56.80 Din, zlata nemška marka 13.50 Din, švicarski frank 10.95 Din, madžarski pengő 9.97 dinarjev, avstrijski šiling 8.02 Din, italijanska lira 2.47 Din, francoski frank 2.24 Din, čehoslovaška krona 1.69 Din, bolgarski lev 0.41 Din, rumunski lej 0.33 Din.

g Porast državnih papirjev. Tečaj vojne odškodnine raste še vedno, četudi je izvršeno žrebanje za amortizacijo in je bil izplačan kupon za leto 1927. Iz inozemstva, posebno iz Dunaja, Prage in Berlina prihajajo dnevno kupni nalogi. Veliko zanimanje vlada tudi za 4odstotne agrarne obveznice. Tudi za ta papir se sklepajo večje kupčije na račun inozemstva. Vojna škoda je dosegla kurz 345, agrarne obveznice pa 55.

g Denarni trg. Napetost na evropskih denarnih tržiščih je tekom 1926 l. znatno popustila. Obrestna mera je pričela naglo padati. To je posebno očitno postalo v tekočem letu. Nemčija je na pr. že znižala obrestno mero na pet odstotkov. Avstrija je tekom tega leta že dvakrat znižala eskomptno obrestno mero in celo Francija je pred kratkim šla na 5.5 odstotkov. V primeri s stanjem v početku leta 1926 je uradna obrestna mera padla v Nemčiji od 9 na 5 odstotkov, v Franciji od 7.5 na 5.5 odst., v Avstriji od 9 na 6 odst., v Čehoslovaški od 6.5 na 5.5 odst., v Poljski od 12 na 9 odst., v Ogrski od 7 na 6, v Belgiji od 7 na 5.5, v Norveški od 5 na 4.5 odst., v Danski od 5.5 na 5 odstotkov. Tudi na našem denarnem trgu se opaža v zadnjem času vedno večja obilica denarja, ki je tudi povzročila znaten dvig kurza naših državnih papirjev, medtem ko se je pri naših denarnih zavodih pojavilo stremljenje po znižanju obrestne mere na vloge.

g Svetovni zakladi zlata. Statistika o razdelitvi svetovnega zaklada zlata pri državnih bankah različnih držav nam kažejo njih današnji denarni položaj. Zlati zaklad Združenih držav Severne Amerike znaša 16.8 milijard mark, Francija ima zlata za 4.4 milijarde, Anglija 3, Belgija 2.5, Španija 2, Argentinija 1.8, Italija 1.3, Nemčija 1.3 in Nizozemska 0.7 milijarde mark. Z ozirom na število prebivalstva pa odpade na osebo v Belgiji 350 mark zlata, v Argentiniji 200, v Franciji 170, v Združenih državah pa le 140, na Nizozemskem 110, v Angliji 70, v Italiji 30, v Nemčiji 22 mark zlata.

Laško in istrsko BRINJE, slive

in fige dobite najceneje pri FRAN POGAČNIK. Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 1280

Cene.

g Tržne cene v Ljubljani. V zadnjem času ni več ljubljanski trg tako živahen kot prej. Sadja in krompirja je vedno manj. Cene so nespremenjene, le jajcem so padle za 25—50 par pri komadu, slanina se je podražila za 1 Din pri kilogramu. Mleka je obilo in mlečnih proizvodov tudi. Cene raznim življenjskim potrebščinam: meso in mast: goveje meso 15—18 dinarjev, telečje 17—20 Din, svinjsko 19—22.50 Din, slanina 19—21 Din, mast 23—25 Din. Perutnina: kokoši 25 do 35 Din, petelini 30—40 Din, raca 30 Din za komad. — Mlečni izdelki: mleko 2.50—3 Din, surovo maslo 44 Din, čajno maslo 55 Din, bohinjki sir 36—40 Din, jajca komad 1—1.25 Din. — Mlevski izdelki: moka >0< 5.75—6 Din, št. >1< 5.50 Din, št. >3< 4.50 Din, koruzna moka 3.50—4 Din, koruzni zdrob 4.50—5 Din, ajdova moka 9—7 Din, ržena 4.50 Din. — Kurivo: 100 kg premoaga 42 Din, kubičen meter trdih drv 150 Din, mehkih 75 dinarjev.

g Tržišče z lesom. Položaj na našem lesnem tržišču je precej ugoden, dasi niso svetovne nizke cene ravno prikladne za razvoj te naše največje panoge narodnega gospodarstva. V zadnji dobi se posebno Nemčija in Inozemska zanimati za naš les. Tudi s Francosko se trgovski posli razvijajo bolj ugodno, kar je v zvezi s stabilizacijo francoskega franka. Želeti bi bilo, da se tozadevne zveze s temi državami bolj poglobijo, da ne bodemo vedno odvisni samo od italijanskega trga. V minoletem letu smo 97 odstotkov celokupne količine izvoženega gradbenega lesa spravili v Italijo. To je pa nezdravo in lahko postane nevarno za slučaj kakih zapletljajev s to državo.

Izvoz lesa v zadnji dobi, in sicer predvsem mehkega, iz naše države je precejšen vkjub cenam, ki niso vedno ugodne. Sliši se tudi, da bo letos potrebovala Madžarska za velika gradbena dela, ki jih namerava izvesti država z bankami vred, velike količine mehkega lesa. Zaradi tega je madžarsko lesno tržišče preplavljeno s ponudbami avstrijskih, čehoslovaških in rumunskih lesnih tvrdk za letošnjo dobavo gradbenega materijala. Samo iz naše države se nikdo ne oglasi, dasi imamo velike zaloge mehkega lesa. Tudi izvoz trdega lesa je zadovoljiv. Izvažajo se slavonska hrastovina, parjena bukovina in hrastovi frizi. Precej se povprašuje po drvah za kurjavo. Cena prvovrstnim bukovim drvam je 2200—2500 dinarjev za vagon. Na zadnjem borznem sestanku v Zagrebu so bile cene za hrastove hlode I. 600—1200 Din, bukove I. 200 do 300 Din, za merkantilni tesani gradbeni les 260—300 Din za kubičen meter.

Kraljestvo božje.

Novi časopis s tem naslovom prinaša zanimive in živahne poljudne članke, mične zgodbe iz življenja in krasne umetniške verske slike. Vsak ga bo čital z užitkom in veseljem. Priporočila za nizka cena (10 Din) in božata vsebina. Naroča se pri poverjenikih APOSTOLSTVA SV. CIRILA IN METODA ali pa naravnost pri upravi v Mariboru: Korošičeva ulica 12.

Veliko konkurenco na svetovnem lesnem tržišču dela romunska lesna industrija, ki se je opomogla vsled padca leja. Ta konkurenca se kaže v največji meri v južni Italiji, medtem ko je severna Italija bolj pod vplivom Jugoslavije in Avstrije. Celo v Nemčiji je začela Romunija prodirati in izpodrivati les iz severnih držav. Koliko časa bo ta konkurenca trajala, je odvisno od stanja romunske valute. V zadnjih dneh se je pa lej začel znova dvigati, vsled česar bo tudi konkurenca težavnejša. — Vsa ta dejstva igrajo tudi v naši lesni kupčiji važno vlogo, zaradi tega je dobro, da jih poznamo.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani 16. t. m. Ta sejem je bil izredno živahen, posebno pa v primeri z januarskimi sejmi. Prignanih je bilo 318 konj, 2 žrebeti, 95 volov, 53 krav, 20 telet in 46 prašičkov za rejo. Prodanih je bilo 58 konj, 37 volov, 29 krav, 17 telet in 25 prašičkov. Cene so stalne in sicer: voli prvovrstni po 8 Din za kilogram žive teže, voli poldebeli 7.50 Din, vprežni voli 6.50 Din, krave debele 5—6 dinarjev, krave klobasarice 3—3.50 Din, teleta 9—11.50 Din kilogram žive teže, prašički po velikosti 175—300 Din komad, konji po kakovosti 2000 do 4000 Din. Kupčija je bila živahna. Vsa prodana živina je ostala doma. Za inozemstvo se ni ničesar kupilo. — V splošnem se inozemski kupci pritožujejo, da ni dobili prvovrstnih, opitanih volov, ki imajo še vedno ugodno ceno. Temu so krive deloma naše splošne gospodarske razmere, deloma pa tudi letošnja kvalitativno slaba krma.

g Živinski sejem v Mariboru. Prignanih je bilo: 3 konji, 7 bikov, 262 volov, 271 krav, 6 telet, skupaj 549 glav. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile: voli debeli 8—8.50 Din, poldebeli 7.50 do 8 Din, vprežni 7—7.50 Din, biki za klanje 6.50 Din, krave debele 5.50—6.50 Din, plemenske 4—5 Din, za klobasarje 2.50—3 dinarje, molzne in breje 5—6 Din, mlada živina 6.25—6.75 Din. Kilogram govedine 9—18 Din, teletine 10—19 Din, svinjskega mesa svežega 15—27 Din. Prodalo se je skupno 329 komadov; od teh v Avstrijo 126 in v Italijo 30 glav.

g Prašičji sejem v Mariboru 18. t. m. Dogon je znašal 90 prašičev in 1 kozo. Cene za komad: prašički 5—6 tednov stari 105—125 Din, 7—9 tednov 150—200 Din, 3—4 mesece 250—300 Din, 5—7 mesecev 400—450 Din, 8—10 mesecev 500—550 dinarjev komad. Za kilogram žive teže se je plačevalo 9.50—10 Din, mrtve teže pa 15 do 16 dinarjev. Prodanih je bilo 51 komadov. Kupčija je bila bolj mrtva.

g Živinski potni list — popravila. Kmetijsko ministrstvo je na državne obmejne živinozdravnike izdalo okrožnico, iz katere sledi: »Živinski potni list je javna listina, ki jo izstavlja v to poklicna občina. Ta občina je dolžna v živinskem potnem listu poleg drugega označiti tudi namembni kraj, v katerega se živina odpravi. To je važno posebno pri izvozu živine. Četorej ni pri odpravi živine v inozemstvo določen kraj, kam naj se živina odpravi, je živinski potni list že glede na predpise ve-

terinarske kovencije z Avstrijo pomanjkljiv. Izpremeniti namembni kraj sme samo občina, nikakor pa ne uradni veterinar.«

Razno.

g Ukinitve carine na nekatere kmetijske potrebščine. V finančnem ministrstvu se je pred kratkim vršila konferenca, ki so ji prisostvovali ministri dr. Kulovec, dr. Gosar in Markovič. Na tej konferenci se je načelno rešilo vprašanje uvoznih carin na predmete, ki so potrebni kmetijstvu. Ukiniti se ima carina na kmetijske stroje, umetna gnojila, modro galico in nekatere druge predmete. Ta predlog bo stavljen ministrskemu svetu. — Naravno, da je ta sklep naletel na hud odpor prizadetih industrij, ki dandanes kričijo, da bo ukinitve carin upropastila našo industrijo kmetijskih strojev, umetnih gnojil in galice. Temu pa ni tako, zakaj dandanes ravno tvornice umetnih gnojil izvažajo veliko množino teh v inozemstvo in sicer z velikim dobičkom. Tudi ni verjetno, da bi inozemski producenti hoteli ubiti našo industrijo z nizkimi cenami. Sicer je pa dolžnost vlade, da predvsem podpira 90 odstotkov svojega prebivalstva in skuša dvigniti kmetijsko produkcijo, ne pa da štiti par industrijalcev, ki so večinoma tujerodci in pri katerih podjetjih gre ves dobiček v inozemstvo.

g Pokrajinska kmetijska razstava na Ljubljanskem velesejnu. Kmetijska družba za Slovenijo priredi v proslavo šestdesetletnice svojega obstoja septembra meseca t. l. večjo pokrajinsko kmetijsko razstavo s precej pestrim sporedom, četudi so le skromna sredstva na razpolago. Poleg strokovno-poučnega oddelka, ki bo obsegal poljedelstvo, travništvo, živinorejo, vinarstvo, sadjarstvo, gospodarske stavbe, planašarstvo, agrarne operacije in kmetijsko-strokovno književnost, se bo priredila tudi velika mlekarška razstava, razstava kmetijskih strojev in orodja, razstava konj, goveje živine, prašičev in perutnine. Nadalje je na programu razstava izdelkov kmetijske industrije, drobnice, čebelarška razstava, razstava sadja in zelenjave. Ta prireditve se bo vršila od 10. do 19. septembra t. l.

g Sadni izbor za Slovenijo v sliki in besedi. Tako bo naslov knjigi, ki jo namestnik izdati Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani. Knjiga bo obsegala 24 sort jabolk in 10 sort hrušk, torej 40 vrst v krasnih barvanih slikah plodov in s popolnim opisom vsake posamezne sorte. Taka knjiga je pa zelo draga in zato si mora društvo zagotoviti prej naročnike, ki se obvežejo, da bodo knjigo kupili in tudi vnaprej plačali. Takih naročnikov je treba najmanj 2000. Dosedaj se jih je oglasilo le blizu 500. Manjka jih torej še precej, da bi se moglo začeti z izdelavo slik in s tiskom. Za predplačnike bi knjiga veljala samo 65 Din. Pozneje v knjigotrštvu bo stala najmanj 85 Din. Želeti bi bilo, da se tudi med bralec »Domoljuba« najde dovolj marljivih in naprednih sadjarjev. Da si jo bodo naročila izobraževalna društva in podeželske knjižnice, je gotovo, saj zadostuje za sedaj samo dopisnica, s katero se to

delo naroči v Ljubljani, Resljeva c. 24-II.

g Eno javorovo drevo — dva milijona dinarjev. Pred kratkim je bilo v Han-Pjesku v Bosni posekano staro ogromno javorovo deblo in prodano v Ameriko za dva milijona dinarjev. Les izgleda kakor da je sestavljen iz samih tankih listov, po katerih so raztresene male cvetke, kar napravlja izredno lep utis. Ti listki se izdelajo kot lik za najdražjo hišno opremo in za druge dragocene lesne izdelke, ki se plačujejo kot prave redkosti. En kvadratni centimeter takega obložnega lista tega javorja se plačuje po dva dinarja. — Ta javor je bil visok 20 metrov, v premeru je dosegel spodaj 170 cm, na vrhu pa okrog 50 cm; vsebuje okrog 20 kubičnih metrov lesa, in je potem vsak štirjaški meter plačan z okrog 100.000 Din, ali vsak kg nekaj več od 100 Din. Da se zagotovi prevoz tega nenavadnega javorja, so se morale pripraviti posebne naprave, ki so bile zelo drage.

g Učni tečaji na kmetijski šoli na Grmu. Razen kletarskega in vrtnarskega tečaja koncem januarja ozir. pričetkom februarja se je vršil 14. in 15. februarja dobro uspeli poljedelski tečaj, katerega se je udeležilo tudi 7 Gorenjcev. Za sadjarski tečaj (25. in 26. februarja) se je prijavilo preko 30 kmetovalcev in kmetijskih mladeničev. — V marcu se bosta priredila še dva enodnevna tečaja: 18. marca živinorejski in mlekarški tečaj, a na praznik dne 25. marca čebelarški tečaj. V obeh se prične pouk ob 9. uri. Poučevalo se bo teoretično in praktično. Za vsak tečaj se sprejme le do 20 prosilcev. Revni udeleženci dobe na zavodu po možnosti brezplačno hrano. Prijavitelj se je po dopisnici na ravnateljstvo šole najkasneje do 10. marca. — Dvodnevni tečaj za pridelovanje krme se namerava prirediti v maju mesecu.

g Važno za vinarje, viničarje in šole. Gospod Andrej Z m a v c, ravnatelj srednje vinarne in sadjarske šole v Mariboru, prireja letak v obliki brošurice o najnevarnejšem živalskem škodljivcu vinske trte, o grozdnem sukaču (senenem črvu in kiseljaku), ki povzroča tudi že pri nas vsako leto milijonsko škodo. Letak je v tisku in se bo kmalu v tisočih izvodov razpošiljal. Opremljen je s podobami. Dragocena je priloga vbarvotisku z 12 podobami škodljivca po naravi, delo enega najboljših slikarjev žuželk v Nemčiji. Letak vsebuje ta-le glavna poglavja o škodljivcu: opis, razvojni kolobar in način življenja, škoda zatiranja itd. Letak se pošlje na ogled vsem kmetijskim podružnicam po vinarskih okoliših Slovenije z vabilom, da si ga skupno naroče za svoje člane vinarje. Cena je predvidena 5 do 10 Din, pri skupnih naročilih potom Kmetijskih podružnic pa še znatno nižja. Vsakdo bi moral brošurico proučiti še pred letošnjo tršno rezjo, da se z njo že letos izdatno okoristi.

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

III. Vzroki in posledice krize našega kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

(Dalje.)

Kar smo videli zgoraj glede poljedelstva, velja v polni meri tudi za živinorejo, kar nam kaže naslednja statistika:

Država	Na 1 km ² površine pride			
	konj, oslov, mežgov, mul	goved	prašičev	ove in koz
Jugoslavija	4.2	15.2	10.1	37.5
Slovenija	3.8	25.4	19.1	—
Francija	6.—	27.—	13.—	35.—
Švica	3.4	36.—	12.—	14.—
Anglija	7.—	37.—	13.—	92.—
Nemčija	8.—	38.—	41.—	20.—
Danska	13.—	56.—	36.—	19.—
Nizozemska	9.9	63.—	38.—	34.—
Belgija	8.1	63.—	37.—	12.—

Torej ista slika, kot pripoljedelstvu: med vsemi kulturnimi evropskimi državami smo skoro na zadnjem mestu, čeprav imajo morda le malokje še tako ugodne pogoje za razvoj živinoreje (planinski pašniki itd.), nego pri nas. Tudi tu je prav očitno, da živinoreje skratka ne razumemo in ne znamo, sicer ne bi redili na enako velikem prostoru skoro trikrat manj živine nego Nizozemska in Belgija ter dvakrat manj nego Danska in Nemčija. Razen tega pa daje n. pr. danska krava tudi povprečno po 9.8 l mleka dnevno, dočim ga daje naša komaj 5 l, kar pomenja 1720 l razlike letno pri vsaki kravi.

Najmanj, kar moremo zahtevati od naše živinoreje je, da dvignemo njeno številčno stanje ter mlečnost krav vsaj za polovico, kar je gotovo dosojljivo, kakor nas uče tozadevne izkušnje po drugih državah. Kakšnega ogromnega pomena bi bilo to ne le za naše kmetijstvo, temveč za ves gospodarski položaj našega naroda, je na dlani, kajti krili bi z lahkoto prav vse domače potrebe, razen tega pa še izvažali desetstisoče glav in milijone litrov mleka.

Tako torej vidimo, da velik del našega kmetiškega ljudstva res trpi na občutnem pomanjkanju zemlje, da pa na drugi strani niti ne zemlje, kar je imamo, ne izrabljamo tako plodonosno, ko delajo to po drugih kulturnih državah. Zgorajšnje statistike nam jasno dokazujejo, da bi morali mi tudi na tej površini, s katero razpolagamo, pridelati in prirediti vsaj polovico več, s čemer bi se skrajno neugodna slika, ki smo jo videli v prejšnjem poglavju, na mah izpremenila: danes znatno pasivno slovensko kmetijstvo bi postalo visoko aktivno. Vzrok, da smo v tem pogledu še tako daleč zaostali za drugimi narodi in državami, pa tiči v prvi vrsti v tem, da se trdovratno držimo zastarelih oblik kmetovanja in se ne brigamo za ogromne uspehe in napredke, ki so jih tudi na kmetijskem polju že dosegli in dobro preizkusili drugi narodi.

To zastarelost nam že na zunaj izpričujejata zlasti dve stvari, to je majhna poraba umetnih gnojil in razmeroma majhno število kmetijskih strojev, katerih se naš kmet poslužuje. V Sloveniji smo porabili n. pr. l. 1925. okroglo 5750 ton vseh

umetnih gnojil skupaj (303 vagone superfosfata, 140 vag. To-maževe žlindre, 66 vag. kalijeve soli in 56 vagonov drugih umetnih gnojil), kar zneso na vsak ha poljedelske zemlje komaj 7 kg. To je očitno tako majhna množina, da pri nas skoro ni v poštev ne prihaja. (Francija porabi n. pr. samega superfosfata po 64.6 kg letno na 1 ha, mnogo več seveda še Nemčija, a celo Italija po 20 kg.) Mali kmet pri nas umetnih gnojil sploh ne pozna in tudi srednji se jih poslužuje le redko, kar seveda mora vplivati na množino pridelka.

Podobno je tudi s poljedelskim orodjem. Sicer smo Slovenci v tem pogledu že daleč pred hrvaškimi ali srbskimi kmetičem (pač pa so veleposestva v tamošnjih krajih opremljena navadno z najmodernejšimi stroji), vendar tudi pri nas še po mnogih krajih skoro ne poznajo strojev, ki jih drugod že splošno uporabljajo. To nam prav lepo kaže statistika poljedelskega orodja in strojev, ki nam navaja naslednje številke:

Vrsta orodja (strojev)	V vsej Jugoslaviji l. 1925	od teh v		
		Ljubljanski okraj (brez Kostar)	Meriborski okraj (brez Međimurja)	vsej Sloveniji
plugi, popolnoma leseni	314.896	186		186
plugi, del. ali pop. železni	874. 31	47.8 0	51.381	98.251
plugi parni in traktorji	822	3	5	8
braue	645.671	55.128	57.543	112.671
valjarji	63.311	2.026	1.152	3.178
sejalni stroji	78.755	253	393	651
kultivatorji	219.789	4.7 7	9.270	14.067
kosilnice za žito	9.804	19	24	43
kosilnice za travo	5.967	734	182	916
konjske grablje	3.570	62	143	205
mlačilnice ročne	13.856	2.02	4.250	6.252
mlačilnice na vitez	11.981	4.140	3.918	8.058
mlačilnice parne (elektr.)	7.965	312	517	829
čistilniki	117.438	11.168	22.244	33.462
trijerji	18.334	6.6	10.8	17.24
robotalniki	5.130	885	1.062	1.947
slamorezalne, ročne	9.449	18.726		
slamorezalne na vitez		959		
slamoresalne motorne			270	
sušilnice za sadje	55.446	2.118	516	2.634
kotli za kuhanje žganja	70.588	3.984	3.789	7.773
kotli za kuhanje marmel.	9.824	11	2	13
stiskaln. za grozdje in sadje	79.113	12.541	22.709	35.249
drozgalniki (grozdni mlinci)	28.206	4.903	8.978	13.881
škropilnice	187.960	11.814	13.440	25.314
žvepljalniki	36.384	1.431	3.175	4.603
poljedelski vozovi	1.002.862	67.946	65.413	133.359

Res je, da so po nekaterih, zlasti hribovitih krajih marsikaki poljedelski stroji le težko uporabljivi ali pa sploh ne (n. pr. stroji za košnjo, žetev, motorni plugi i. dr.), vendar imamo tudi pri nas toliko ravnin, zlasti v vzhodnem delu Slovenije, da je n. pr. le 8 motornih plugov in traktorjev vsekakor jako značilno za nezaupanje, ki ga goji naš kmet v splošnem še do strojev. Tudi izredno koristnih sejalnih strojev imamo odločno premalo, prav tako valjarjev itd. Deloma je vzrok tega pomanjkanja modernih kmetijskih strojev nepoznanje njih koristi pri našem kmetiškem ljudstvu, deloma pa naša premajhna posestva, na katerih se stroji ne rentirajo, oziroma kmetič zanje tudi nima dovolj vprege, a kmetijske strojne zadrage so, žal, še vse premalo razširjene. Posledica tega je seveda ta, da je pri nas obdelovanje zemlje dražje, nego bi bilo pa s pomočjo strojev in pogosto tudi slabše, saj je že nepobitno izpričano, da je strojno delo v mnogih primerih izdatno boljše, nego ročno (n. pr. sejanje).

LEPA DOMAČIJA:

sova hiša: 3 sobe, kuhinja, poslovni lokal, 2 kleti, hlev, vse pod eno streho, pripravna za kmetijo, obrtnika, trgovca, zravon rodovitne njive, ves trg in hišni inventar, **NAPRODAJ** skupno ali posamezno na prostovoljni **JAVNI DRAŽBI** v ponedeljek 28. februarja ob 1 popoldne. — Cena za skupni prevzem Din 100.000. — **JOS ŠTURM, SKOPICE, Cerkije, postaja Brežice** 1263

Gozdni čuvaj, trezen, vesten, zanesljiv, pošten in dovolj energičen, se išče za nastavitve v spomladi 1927 na srednje veliko gozdno posestvo v Sloveniji. Poleg plače bi imel na razpolago več njiv ter par glav živine. Ponudbe s navedbo, je-li samec ali oženjen, ter zahtevo plače kakor tudi dosedanjega službovanja je vpslati na upravo lista pod šifro: »Gozdni čuvaj« štev. 1139. — Samci imajo prednost.

Klobuke, čepice, perilo in dr. modno blago kupite po izdatno znižani ceni za Velikonoč »**PRI AMERIKANCU**« — Ljubljana, Stari trg št. 10. 1120

Neveste in ženini, pozor!

Nabavite si najceneje **PERNICE** in **PERJE** za postelje pri **IVANU OSOLNIKU** — Spodnje Domžale št. 33. 1115